

**VOORONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET
ONROERENDERFGOEDDECREET VAN 12 JULI 2013, WAT BETREFT DE
SUBSIDIES AAN ACTOREN EN DE ERFGOEDLENING**

Samenvatting

Het Vlaamse onroerenderfgoedbeleid voorziet diverse financieringsinstrumenten om de erfgoedsector te ondersteunen. Met dit ontwerp van decreet wordt de erfgoedlening ingeschreven in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Deze wijziging heeft als opzet om:

- **De duurzaamheid en rechtszekerheid van de erfgoedlening te waarborgen;**
- **Het regelgevend kader van de lening uit te diepen;**
- **De erfgoedlening te positioneren als onderdeel van de ruimere financieringsinstrumenten binnen het beleidsdomein Onroerend Erfgoed.**

Daarnaast wordt artikel 10.1.1, eerste lid, 1° aangevuld zodat ook subsidies kunnen toegekend worden aan andere actoren die bijdragen aan het onroerenderfgoedbeleid.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. Erfgoedlening

Sinds 2017 biedt de Vlaamse Regering de erfgoedlening aan als financieringsinstrument voor werken aan beschermd onroerend erfgoed of gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed. Dit instrument kwam er vanuit de beleidsmatige behoefte om de vormen van ondersteuning te diversifiëren.

De erfgoedlening speelt in op de investeringen die nodig zijn voor totaalrenovatie, gebruik, restauratie en herbestemming van erfgoed. De lening heeft als doel om een alternatief te bieden voor de erfgoedpremies, die vaak met langere procedures en wachtlijsten gepaard gaan. Door dit extra financieringskanaal te voorzien, wilde de Vlaamse Regering de druk op het premiestelsel verminderen en tegelijk eigenaars sneller perspectief bieden voor de opstart van hun projecten.

In 2023 vond er een evaluatie van de erfgoedlening plaats door het agentschap Onroerend Erfgoed, die concludeert dat de lening niet volwaardig zijn beleidsmatige doelstellingen inlost en nood heeft aan bijsturing. De beleidsnota Onroerend Erfgoed 2024-2029 stelt een optimalisatie van de erfgoedlening voorop. Dit wijzigingsdecreet geeft invulling aan die doelstelling.

Beleidsmatige context:

1. Dit wijzigingsdecreet sluit aan bij de derde strategische doelstelling van de beleidsnota Onroerend Erfgoed 2024-2029 ('we leggen de focus op mensen') en bij de eerste bijhorende operationele doelstelling: 'we optimaliseren ons instrumentarium om voortaan de erfgoedbeheerder centraal te stellen'. Daar staat onder 'Initiatief 3.2.1.2.: we brengen lijn in het financiële aanbod en reduceren het kluwen aan instrumenten en financieringsstatuten (inclusief premiepercentages)':

"Door de wildgroei aan verschillende premies is het premiesysteem weinig transparant met een grote administratieve last. Daarom schaffen we alle uitzonderingen af en vervangen die door twee regimes: 40% voor private eigenaars, 60% verhoogde premie voor de huidige categorieën. We optimaliseren de erfgoedlening"

2. Bovenstaande doelstellingen herhalen zich in het meerjarig Ondernemingsplan Onroerend Erfgoed 2025-2029, waar onder de hoofding 'Actie 18.2: We optimaliseren de erfgoedlening' wordt geconcretiseerd:

"We baseren ons op de evaluatie van de erfgoedlening uit de vorige legislatuur. We actualiseren de beleidsaanbevelingen uit deze evaluatie met het oog op een bijgestelde scope voor de lening. We bepalen daarin de gewenste doelgroep(en) en te ondersteunen werken, en zorgen voor een complementaire verhouding met de andere financieringsinstrumenten. Op basis van de gekozen optie zorgen we samen met de betrokken partners - PMV en departement Financiën en Begroting- voor de nodige bijsturing van reglementaire basis, samenwerkingsovereenkomsten, financiële rapportering en werkmethoden. We streven ernaar om begin 2027 de vernieuwde erfgoedlening in de markt te zetten, geflankeerd met de nodige communicatie. We gaan bij de optimalisatie van de lening uit van een verhoogd budget van 10 miljoen euro per jaar, in eerste instantie door gebruik te maken van overgedragen saldi uit het verleden."

2. Subsidies aan actoren

Het huidig artikel 10.1.1, eerste lid, 1° van het Onroerenderfgoeddecreet bevat een limitatieve lijst van actoren aan wie een subsidie kan toegekend worden: erkende Onroerenderfgoedgemeenten, erkende Intergemeentelijke Onroerenderfgoedinstellingen, regionale landschappen en erkende Onroerenderfgoeddepots. Voor de erkende actoren zijn in het Onroerenderfgoedbesluit verschillende specifieke subsidieprocedures voor uitgewerkt.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

1. Erfgoedlening

In het Meerjarig Ondernemingsplan Onroerend Erfgoed 2025-2029 is de optimalisering van de erfgoedlening als doelstelling opgenomen. Deze doelstelling steunt op de conclusies van de in 2023 afgeronde evaluatie van de erfgoedlening. De evaluatie bracht de volgende centrale probleemstellingen aan het licht:

- Inhoudelijk mist de lening momenteel een duidelijke beleidsmatige onderbouw. Dit vertaalt zich in een zeer breed toepassingsgebied, zowel wat betreft mogelijke investeringen als doelgroepen. Hierdoor staat de lening niet in een complementaire verhouding tot de andere vormen van financiële ondersteuning die binnen het beleidsveld onroerend erfgoed worden aangeboden.
- Vandaag is de rechtsgrond van de erfgoedlening een bepaling in het decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017 van 23 december 2016, en daarna telkens herhaald in volgende uitgavenbegrotingen. Uit de evaluatie blijkt ook dat er nood is aan een vast en duidelijk reglementair kader in de Onroerenderfgoedregelgeving. Dit ook in functie van een betere inpasbaarheid van de erfgoedlening in de regels van de VCO en de Europese staatssteunregels.

Dat leidt tot de volgende aanbevelingen:

- De lening heeft nood aan een helder omlijnde doelstelling die het instrument positioneert binnen het bestaande instrumentarium voor erfgoedfinanciering en die het toepassingsgebied op coherente wijze afbakt binnen het beleidsveld onroerend erfgoed. Het is zaak dit instrument te positioneren ten aanzien van een eigen doelpubliek dat behoefte heeft aan een ander type ondersteuning.
- Een duurzame en uitgebreidere inbedding van de lening binnen het bredere kader van de regelgeving inzake erfgoedfinanciering is aangewezen. Op die manier wordt gewaarborgd dat de erfgoedlening in overeenstemming blijft met de actuele bepalingen van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën.

2. Subsidies aan actoren

Het is beleidsmatig relevant om naast de limitatief opgesomde actoren in artikel 10.1.1, eerste lid, 1° te verruimen met andere actoren die bijdragen aan het onroerenderfgoedbeleid.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

1. Erfgoedlening

Het wijzigingsdecreet voorziet in de vereiste bijsturing van de reglementaire basis door de invoering van een nieuwe decretale rechtsgrond voor de lening in het Onroerenderfgoeddecreet, met een delegatie aan de Vlaamse Regering voor de verdere uitvoering. Op deze manier worden zowel de rechtszekerheid als de duurzaamheid van de lening gewaarborgd, in overeenstemming met de vereisten van de VCO en de Europese staatssteunregels.

De verankering van de erfgoedlening binnen het bredere kader van de erfgoedfinancieringsregelgeving vormt ook de eerste stap naar een duidelijke positionering van de erfgoedlening ten opzichte van de andere financieringsinstrumenten van het agentschap.

Het ontwerp van decreet bevat een ruime delegatie van de modaliteiten van de erfgoedlening, evenals de procedure voor aanvraag en toekenning, aan de Vlaamse Regering. Deze delegatie omvat:

- De modaliteiten van de lening, zoals doelstellingen het statuut van het erfgoed dat in aanmerking komt voor een lening, de hoedanigheid van de

aanvrager, de minimale en maximale leningbedragen, en het type investeringen dat bekostigd kan worden met de lening.

- De delegatie omvat ook de procedure tot aanvraag en toekenning van de lening.
- Onder de delegatie valt ook de aanstelling van een partner voor het verstrekken en beheren van de erfgoedleningen. De delegatie omvat ook de uitwerking van een samenwerkingsakkoord tussen de kredietgever en de betrokken partner.

Dit uitgebreider regelgevend kader biedt de lening ook meer mogelijkheden om in overeenstemming te worden gebracht met de Europese staatssteunregels.

2. Subsidies aan actoren

Een verruiming van artikel 10.1.1, eerste lid, 1° van het Onroerenderfgoeddecreet met "andere actoren die bijdragen aan het onroerenderfgoedbeleid" is noodzakelijk om een reglementair kader te kunnen scheppen voor subsidies aan die actoren. Zo kan in het Onroerenderfgoedbesluit vervolgens een concrete subsidieprocedure worden uitgewerkt.

Impactanalyse

Maatschappelijke impact:

- Niet van toepassing

Impact op de grondrechten en op het gelijkheidsbeginsel:

- Niet van toepassing

Budgettaire impact:

- Het budget voor de Erfgoedlening wordt voorzien binnen de perken van de daartoe op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap beschikbare kredieten.

Bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel:

- Niet van toepassing

Implementatie

De huidige decretale rechtsgrond voor de erfgoedlening, terug te vinden in het decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2017 van 23 december 2016, artikel 17 en daarna telkens herhaald in volgende uitgavenbegrotingen, zal overbodig worden vanaf de bekrachtiging en afkondiging van de voorgestelde decreetswijziging. Aansluitend hierop zal door middel van Besluit Vlaamse Regering ook een uitvoeringsreglementering uitgewerkt worden voor de erfgoedlening.

De verruiming van artikel 10.1.1, eerste lid, 1° van het Onroerenderfgoeddecreet vereist vervolgens de uitwerking van een concrete subsidieprocedure in het Onroerenderfgoedbesluit. De huidige procedures in het Onroerenderfgoedbesluit zijn namelijk toegespitst op de limitatief opgesomde actoren in voormeld artikel van het Onroerenderfgoeddecreet.

C. Totstandkomingsprocedure

Over het voorontwerp van decreet is op 13 november 2025 een wetgevingstechnisch en taalkundig advies ontvangen (advies nr. 2025/444). Het voorontwerp is waar nodig in lijn gebracht met de aanbevelingen;

Over het voorontwerp van decreet is op 7 november 2025 advies ontvangen van de **Inspectie van Financiën** (dossiernummer 2025004187). De Inspectie van Financiën geeft een gunstig advies. In het advies merkt de inspecteur op dat de voorgestelde wijzigingen een potentiële budgettaire weerslag hebben die niet geraamd wordt in het voorliggende dossier.

In replik daarop kan worden meegegeven dat de nieuwe subsidies worden verstrekt binnen de perken van de kredieten die worden voorzien op de begroting van de Vlaamse Regering. Op de begroting Onroerend Erfgoed 2026 wordt 7 miljoen euro voorzien voor de toekenning van nieuwe erfgoedleningen. Vanaf 2027 tot en met 2029 wordt dit verhoogd naar jaarlijks 10 miljoen euro, in eerste instantie door gebruik te maken van overgedragen saldi uit het verleden.

Onder artikel 10.1.1 voorzien we reeds subsidies aan een limitatieve lijst aan actoren binnen de beschikbare kredieten, waaronder:

- o Koepelstructuur Fondation Le Corbusier
- o Orgel in Vlaanderen vzw
- o Forum Vlaamse Archeologie vzw
- o Histories vzw
- o Monumentenwacht Vlaanderen vzw
- o Parcum vzw
- o Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid

De verruiming van dit artikel kan de huidige limitatieve lijst uitbreiden, maar een concrete inschatting van de budgettaire impact is op dit moment nog niet mogelijk.

Over het voorontwerp van decreet is op 26 november 2025 **het begrotingsakkoord** (dossiernummer DepFB/BOBFO/2025004187) ontvangen.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Het ontwerp van decreet betreft een gewestaangelegenheid.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 2

Huidig artikel 10.1.1 van het Onroerenderfgoeddecreet bevat een limitatieve lijst van actoren aan wie een subsidie kan toegekend worden. Om een reglementair kader te kunnen scheppen voor subsidies aan andere actoren die bijdragen aan het onroerenderfgoedbeleid, wordt het artikel 10.1.1 van het Onroerenderfgoeddecreet uitgebreid. Zo kan in het Onroerenderfgoedbesluit vervolgens een concrete subsidieprocedure worden uitgewerkt.

Regionale landschappen worden geschrapt uit de limitatieve lijst, die voornamelijk betrekking heeft op erkende onroerend-erfgoedactoren, aangezien zij onder het toepassingsgebied van 'andere actoren' kunnen vallen.

Artikel 3 en 4

Dit artikel voorziet in een decretale rechtsgrond voor de erfgoedlening binnen het Onroerenderfgoeddecreet. Het aantal erfgoedleningen dat jaarlijks kan worden verstrekt wordt beperkt tot de kredieten die hiervoor beschikbaar zijn op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Het ontwerp van decreet voorziet daarnaast in een ruime delegatiebevoegdheid aan de Vlaamse Regering met betrekking tot de verdere uitwerking van de erfgoedlening. Deze delegatie heeft betrekking op modaliteiten als de vastlegging van de doelstellingen van het instrument, de investeringen die met de lening kunnen worden bekostigd, en het statuut van het erfgoed dat in aanmerking komt. De delegatie naar de Vlaamse Regering omvat ook de aanvraag- en toekenningsprocedures, de eventuele aanstelling van derden voor het verstrekken en beheren van erfgoedleningen in naam van de kredietgever, alsook de afsluiting van samenwerkingsakkoorden met een partner.

Artikel 5

De Vlaamse Regering zal de inwerkingtreding van de bepalingen van dit decreet bepalen. Zo kunnen de uitvoeringsreglementeringen tegelijk met de rechtsgronden in het decreet in werking treden.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn,

Ben WEYTS